

Téma: **Pojď a přesvědč se!**

Vyprávíme podle: Jan 1,35-51

30.3.2008

Neděle provodní

1. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ**a) Pro všechny věkové skupiny, příběhu spíše znalé**

Co víte o Natanaelovi? Slyšeli jste už to jméno? Co důležitého byste o něm sdělili těm, kdo o něm neví nic, nebo málo? (*Asi nikdo nebude vědět.*)

b) Pro střední a starší školní věk, pro znalé

Jak se člověk může stát křesťanem? Kdo vás pozval k víře? Pozvali jste vy někoho k víře?

c) Pro všechny věkové skupiny; příběhu spíše neznalé

Víte, co je to naděje? Jakou lidé mohou hledat naději? Na co mohou čekat?

Jsou také nějaké naděje, které spojujeme s Bohem, s Ježíšem? Co je to alešná naděje? Marná naděje? Máte nějakou naději?

2. POZNÁMKY K TEXTU A JEHO KATECHETICKÉMU VYUŽITÍ

- **Janovo evangelium** podává příběhy o povolávání učedníků zhuštěně v jediném příběhu. Pro celé Janovo evangelium platí, že v textu je třeba hledat několik významových rovin, které jsou vzájemně propojeny („běžná“ a „symbolická“ rovina: např. „chceme vědět, kde bydlíš“, „viděl jsem tě pod íkem“).

- Některá slovesa se opakují - **následovat, přijít, hledat, zůstat, vidět** (těmito slovy je vykresleno jednání učedníka). Zatímco u synoptiků (Mt, Mk, Lk) si Ježíš učedníky vybírá, zde si učedníky vybírají Ježíše (postupně se nabalují, jeden zve druhého). Je tu tedy zdůrazněna role svědků (učedník je někým k Ježíšovi přiveden). Zdůrazněno též lidské (náboženské) očekávání, jež předchází samotnému hledání a setkání s Ježíšem.

- V oddílu se nachází většina titulů, které se o Ježíši dají použít, někdy včetně jejich řeckého překladu: **Beránek Boží, Rabbí (Mistr), Mesiáš (Kristus), Syn Boží, Král zraele, Syn člověka, „Ten, o němž psal Mojžíš...“** - všechny tituly různými způsoby vyjadřují naději, se kterou žilo židovské společenství.

- Oddíl je zarámován vystoupením Jana Křtitele a zjevením Ježíšovy slávy v Káně Galilejské. **Přechod od očekávání k naplnění.** Učedníci jsou s Ježíšem, aby toto naplnění poznali. Jsou zvaní, aby „viděli nebesa otevřená a anděly Boží vystupovat a sestupovat na Syna člověka“ - Ježíš je tím, kdo spojuje nebi a zemi, kdo otevírá vztah k Bohu. (Tento obraz navazuje na Jáko-bův sen v Bét-elu - „Jáko-bův žebřík“.)

- **Učedníci pocházejí z různých prostředí** - ukazují to i jejich jména. Ondřej, Filip - řecká jména; Šimon, Natanael - hebrejská. Natanaele, kovaného Izraelce, zve právě Filip. Příchozí odjinud, z necírkevního prostředí, jsou často před těmi, kdo zdánlivě mají předpoklady k víře. To, co už „víme“, před-sudky či tradice, mohou svazovat a bránit víře, setkání s Kristem. Jméno Natanael: „Bůh dal“.

- **„Mistře, kde bydlíš“** - **„Pojďte a uvidíte“** - pozvání k cestě. Poznat, kdo je Ježíš, znamená vydat se za ním, jít spolu s ním. Učedníci sice viděli „chalupu“, kde Ježíš bydlel, ale o to jim snad přece nešlo. Hned další den Ježíš odchází a zve je, aby šli s ním.

- **„Co dobrého může vzejít z azaréta“** - Nazaret je pro Natanaela příliš obyčejné místo, než aby odtamtud mohl přijít Mesiáš. Obyčejné a snad i nábožensky pochybné. Ježíš je jiný než naše očekávání. Očekáváme někoho „z vyšších míst“, kdo by měl jasnou autoritu a vyřešil za nás všechny problémy. Ježíš je příliš „obyčejný“ a jeho autorita závisí na tom, jestli ji vnitřně přijmeme a jestli se k němu přidáme. K víře patří i připravenost nechat si rozbít své před-sudky a objevovat, jak Bůh působí tam, kde jsme ho nečekali, nebo jinak, než jsme to čekali.

- **„Pojď a přesvědč se!“** - Filip o Kristu vydává svědectví, zve k němu - ale poslední krok musí udělat Natanael sám. K víře

lze pozvat, ne „přemluvit“, „ukecat“, „utlouct argumenty“. Zve-me k tomu, aby druzí poznali to, co jsme poznali a přijali my. Co jsme vlastně poznali, co pro nás víra znamená (osobně)? Co bychom rádi „nabídli“, aby se o tom „přesvědčili“ i druzí?

- **„Hle pravý Izraelita“** - Ježíš Natanaelovu „tradiční“ víru a očekávání neodmítá - dobrá „tradiční“ víra Natanaele nakonec vedla k tomu, že nelpěl na tom, co věděl a co si myslel (nedal na své před-sudky či pochyby), ale zvedl se (jako Abraham) a vydal na cestu.

- **„Viděl jsem tě pod fíkovníkem“** - íkovník může označovat místo, kde se studují Písma, nebo také symbolicky místo mesiášského pokoje (Mi 4,4; Za 3,10); bývá spojován s příchodem nového věku. „Viděl jsem tě tam, kde jsi hledal Boha, naději. Aniž jsi to věděl, byl jsem tam... Já jsem ten, koho hledáš.“ Přesvědčilo Natanaele, že ho Ježíš viděl kdesi pod íkovníkem (snad nějaký zázrak, Boží „vševidění“), nebo ho přesvědčilo, že v Ježíši najednou poznává odpověď na stará zaslíbení a na svá očekávání, třebaže je to odpověď nečekaná? Ježíš nás poznává dřív než my jeho. Zná nás lépe, než my sami sebe.

3. FORMULACE TÉMATU

K předávání víry („Jak se učedníci zvali za Ježíšem“ - možný podtitul této úlohy) patří pozvání i kladná odpověď, svědectví vlastní vykročení. Není to bez problémů. Natanaelův příběh ukazuje, co všechno může být překážkou, má-li člověk uvěřit v Krista: naše alešná očekávání, před-sudky a předporozumění. U Ježíše se setkávají lidé z různých prostředí i s různými představami a očekáváními.

• ÚSKALÍ TEXTU, TÉMATU A LINIE PŘÍBĚHU

- Na první pohled příběh není až tak „vyprávěcí“, vlastně se stále opakují tytéž motivy: pozvání k Ježíši, odpověď, svědectví dalším, následování. Na druhé straně je tu pořád nějaký pohyb. A účastníci děje vystupují poněkud jiným způsobem než v prvních třech evangeliích. Jsou mnohem aktivnější. Nemají problém s tím, že mluví o Ježíši; „vydávají svědectví o něm“ a děje se to naprosto přirozeně (zatímco dnešní křesťan je v podobné situaci často na rozpacích). Tady můžeme i ve vyprávění využít přímé řeči.

- Setkáme se zde i s postavami, o kterých se v jiných evangeliích moc nemluví. A jsou tu „detaily“, které lze vyprávěcky využít. Stojí za to např. upozornit, že aktivnější než Petr je zde jeho bratr Ondřej (on to je, kdo je první u Ježíše a kdo k němu pak přivede i svého bratra).

- V textu je řada titulů, na které můžeme navázat a osvětlit na nich očekávání, která s nimi byla spojena. Nebo může-me ukázat, jak se měnil pohled učedníků na Ježíše: od rabbiho Mesiáši.

- O čem asi přemýšlí Nikodém sedící pod íkem? Tady se při vyprávění můžete (právě pomocí těch titulů) soustředit na představy, které tehdy věřící a zbožný člověk asi mohl mít. Jistě čekal Mesiáše, ale jak si ho asi představoval?

OSNOVA VYPRÁVĚNÍ**a) Osnova pro předškolní děti**

Pro předškolní děti omezte vyprávění jen na pozvání Natanaela (v. 43-51). Na konci zdůrazněte, že Ježíš Natanaela zná, i to, po čem touží.

- I. Natanael čeká krále a osvoboditele
- II. Filip říká, že našli Mesiáše
- III. Natanaelovi se to nezdá, má jiné představy
- IV. Filip ho zve, ať se sám přesvědčí, Natanael se nechá přemluvit
- V. Natanael se setká s Ježíšem; Ježíš o něm ví a zná ho; Natanael chce být jeho učedníkem

b) Osnova pro mladší školní věk

Ve vyprávění se soustředte na to, jak se učedníci postupně zvali k víře (popud jim k tomu dal Jan Křtítel) a jak chtěli poznat, kdo vlastně ten Ježíš je.

- I. Motivační uvedení (1c)
- II. To je on!
- III. Bratra s sebou
- IV. Pojď a přesvědč se!
- V. My se známe?
- VI. Uvidíš toho ještě víc!

c) Osnova pro starší školní věk

- I. Motivační uvedení (1b)
- II. Natanael pod fíkovníkem
- III. To je on!
- IV. To nemůže být on!
- V. Šel a přesvědčil se
- VI. Uvidíš toho ještě víc!

6. A) K PRÁCI S PRACOVNÍM LISTEM

Pracovní list bude asi možné využít spíš až po vyprávění.

Co už o Natanaelovi vím

- pravděpodobně nic, proto možno doplnit až po vyprávění

Co nám Natanael zpívá na naší cestu víry

- po vyprávění můžete s dětmi vymyslet do písně sloku o Natanaelovi: *A zástup stále přichází a zas jde dál...* a můžete ji napsat na pracovní list. (Nebo můžete použít navrhovanou, viz bod 7 Liturgický rámec, Písně.)

Kde se Natanaelova písnička ozývá v bibli

Všude, kde se člověk nečekaně setká z Bohem nebo s Ježíšem, a je to jinak, než jak si to předtím myslel.

- Setník pod křížem, který v právě ukřižovaném Ježíši vyznává Božího Syna.

- Pomazání pasáčka Davida za krále.

Moje okénko

Prázdný rámeček slouží buďto k vymalování po vyprávění, nebo se pokuste s dětmi najít a nalepit vhodný obrázek k tématu (nebo mohou udělat doma, příště se k tomu vrátit).

- Najděte obrázky, které vyjadřují učednictví a pozvání ke Kristu (např. lidé v kostele; přátelé, kteří spolu hovoří; kazatel, nedělní škola.).

Co vás v příběhu oslovilo? Za co bych chtěl prosit

Větší děti mohou samy něco napsat. Krátkou prosbu mohou děti vytvořit jednotlivě nebo ve skupince. (Viz 9 Modlitba). Společně pak můžete náměty přečíst a mluvit o nich a také se společně pomodlit.

6 B) K PRÁCI S POSTAVIČKAMI

Z předkreslených postaviček vyberte - nejlépe po vyprávění i práci s pracovním listem - s dětmi jednu, která podle nich nejlépe charakterizuje Natanaela. Obkreslete, vybarvěte a dokreslete výraz ve tváři, či všelijak jinak ozdobte, vystřihněte a zavěste do

řady svědků za poslední postavu, v tomto případě Jana Křtitele.

6 C) TIP NA AKCI:

Můžete příběh ztvárnit dramaticky - pantomimou. (Jan Křtítel ukazuje na Ježíše - učedníci sledují, obhlížejí, zvou se navzájem - Natanael kroutí hlavou, ale pak také jde na výzvědy...)

Nakreslete či napište s dětmi pozvánky do nedělní školy (či na biblické hodiny pro děti) s ilustracemi, co společně děláte a o kom si vyprávíte (např. zástup svědků). Budou-li děti chtít, mohou pak své pozvánky dát svým přátelům. Nezapomeňte na pozvánky uvést čas a místo.

6 D) PODNĚTY K ROZHOVORU

- Co může lidem bránit v tom, aby se stali Ježíšovými učedníky, křesťany, aby uvěřili?
- Víte, jaké mohou mít lidé předsudky vůči víře, vůči Bohu? Myslíte, že i věřící lidé mohou mít nějaké takové předsudky?
- Je těžké přijmout, když je někdo jiný, než jak jsme si představovali? Když se něco děje jinak, než jak jsme si přáli a představovali?
- Může nás Bůh něčím překvapit, nebo o něm v zásadě všechno víme?
- Viz též nevyužitě otázky z motivačního uvedení.

7. LITURGICKÝ RÁMEC

Vstupní verš: Micheáš 4,1-4 (nebo 1 a 4)

I stane se v posledních dnech, že se hora Hospodinova domu bude tyčit nad vrcholy hor, bude povznesena nad pahorky a budou k ní proudit národy. Mnohé pronárody půjdou a budou se pobízet: „Pojďte, vystupme na Hospodinovu horu, do domu Boha Jákobova. Bude nás učit svým cestám a my budeme chodit po jeho stezkách.“ Ze Sijónu vyjde zákon, slovo Hospodino-vo z Jeruzaléma. On bude soudit mnohé národy, ztrestá mocné pronárody, i ty nejjzdálenější. Pronárod nepozdvihne meč proti pronárodu, nebude se již cvičit v boji. I překují své meče na radlice, svá kopí na vinařské nože. Každý bude bydlet pod svou vinnou révou, pod svým fíkovníkem, a nikdo nikoho nevydělá. Tak promluví ústa Hospodina zástupů.

Písně:

Průvodní:

Natanael kroutí hlavou né, ne, ne!

Z jaké díry tenhle chlápek pochází?!

Pak se ale zvedá, jéje -

a přidává se k zástupu, co za ním jde."

(Nápěv Marie má dítě, S 181)

Fíkový strom (S 160); Vstaň a hledat pojd' tu zem (S 379); Nás zavolal jsi, Pane (D 680, BTS 47), Už přijíždí vlak Boží (S 355); V království Božím místa dost (S 359)

Čtení: J 1,43-51 (35-51)

8. VYPRÁVĚNÍ**I. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ**

Jak se to vlastně stalo, že jsme dnes tady a společně si vyprávíme příběhy z bible? Kde se tu vlastně křesťané, věřící lidé vzali? - Začalo to úplně obyčejně: k Ježíšovi se přidalo pár lidí, říkáme jim učedníci. Prostě jednoho dne zjistili, že stojí za to poslouchat, co Ježíš říká. A tak se rozhodli a zkusili to s ním; zkusili jít jeho cestou, jít za ním, „následovat ho“ - tak se tomu, co udělali, také říká. Jak k něčemu takovému ale dojde? Jak je to vůbec napadlo, že se za tím Ježíšem mají vydat? Jak se to v životě stane, že se pro něco nového rozhodnu?

II. NATANAEL POD FÍKOVNÍKEM

Vzpomínáte, jakým příběhem se Ioni v září v nedělce začínalo? Abrahamem. Seděl o poledním žáru někde ve stínu a snil... Jak mu Bůh kdysi slíbil syna. Jak pořád někam putuje a neví vlastně, jestli to má smysl. Splní Bůh co slíbil? Jestli ne, tak proč se vlastně takhle trmácím? Člověk nad podobnými otázkami občas přemýšlí. Já také.

O mnoho set let později se tu znovu setkáváme s někým, kdo také sedí někde pod stromem - řekněme třeba, že se jmenoval Natanael (ale mohl se jmenovat zrovna tak Šimon nebo Lucie) a že ten strom byl fíkovník (ale klidně to mohla být třešeň nebo buk). Natanael sedí pod fíkovníkem a přemýšlí a možná také trochu sní. Odmala ho učili důvěřovat Pánu Bohu. Čekat na slíbeného Mesiáše - na krále, který

30.3.2008

NATANAEL

Neděle prov...

lidem přinese svobodu (hlavně od těch nenáviděných Římanů) a který Izraelce naučí správně žít. A co nejspíšeji dodržovat Boží zákon. Natanael snil o tom, jak Izrael díky tomu králi konečně získá vážnosti u ostatních národů a jak se do hlavního města Jeruzaléma budou sjíždět lidé z celého světa, aby se takéněco dozvěděli o Bohu. To bude něco! Natanael sedí pod fíkovníkem, sní - a slíbený král králů nikde.

III. TO JE ON!

Zatím kousek odtud prochází krajinou muž jménem Ježíš. Chodí a vypráví o Bohu, zastavuje se s lidmi a odpovídá na jejich otázky. Když je potřeba, pomáhá. Nebo aspoň potěší. Jednou procházel kolem Jana Křtitele (o tom jsme mluvili minule) - a když ho Jan Křtitel spatří, řekne svým žákům: „To je on! To je ten slíbený Beránek Boží. Na jeho příchod jsem vás připravoval.“ A dva z jeho učedníků se hned zvedli, rozloučili se s Janem a šli za Ježíšem.

Ježíš se jich zeptal: „Proč za mnou jdete? Co hledáte?“ A oni odpověděli: „Chceme vědět, kde bydlíš. Chceme tě poznat. Chceme poznat, co přinášíš.“ A Ježíš jim řekl: „Tak pojdte a uvidíte.“ A první dva Ježíšovi učedníci byli na světě. Jeden z nich se jmenoval Ondřej. Ten měl bratra Šimona, a tak hned druhýden za ním zašel a řekl mu: „Nalezli jsme Mesiáše. Toho, o kom mluvil Křtitel.“ Přivedl Šimona k Ježíšovi

- a další učedník byl na světě.

To byl začátek. Jan Křtitel na Ježíše ukázal, dva z jeho učedníků za Ježíšem šli, pozvali další - a pak už se zvali navzájem. Říkali svým přátelům - toho musíte slyšet, to stojí za to! Pojdte také za ním. Alespoň to zkuste.

IV. TO NEMŮŽE BÝT ON!

Ježíš se rozhodl odejít do Galileje, odkud pocházel (vyrostl v Nazaretu). A tak říká těm několika učedníkům, aby šli s ním. Řekli, že půjdou. To už s nimi byl další učedník, který se jmenoval Filip. Ale než se vydali na cestu, právě tento Filip ještě rychle běží za jedním známým, který se jmenoval Natanael. Filip věděl, že tento Natanael často myslí na Mesiáše a čeká, kdy se konečně naplní Boží zaslíbení. A tak mu teď celý nadšený říká: „Našli jsme toho, o kterém se píše v bibli, u Mojžíše a proroků. Konečně je tady ten, co ho pořád vyhlížíš. Jmenuje se Ježíš, je to syn tesaře Jose a z Nazaretu.“ Natanael se napůl roze-smál a napůl rozčílil: „Z Nazaretu? Z té díry? Co odtamtud může přijít dobrého? Já čekám Krále! Až ten přijde, tak všichni sklapnou podpatky a postavěj se do pozoru! Ten váš učitel je možná zajímavý, ale žeby to byl Mesiáš? To ne. Já čekám jiného.“ Filip se ale nenechal odbýt a Natanaelovi říká: „No tak alespoň pojd' a přesvědč se!“

V. ŠEL A PŘESVĚDČIL SE

Natanael snad chvíli přemýšlel. Možná si vzpomněl na Abrahama - že to vlastně tenkrát bylo také úplně bláznivé - spolehnout se na Hospodinovy sliby a vydat se jen tak kamsi na cestu, a pak ještě dlouhá léta čekat, jestli se ty sliby skutečně splní, jestli to Boží zavolání nebyl jen prelud. Napadlo ho, že Bůh skutečně často jedná úplně jinak, než lidé čekají. A zmeškat Mesiáše jenom proto, že to není přesně podle mých představ... A tak se Natanael zvedl a šel.

Ježíš na něj pohlédl a řekl: „Podívejte se na něj - to je pravý Izraelita!“ Snad že viděl tu odvalu, se kterou Natanael šel za něčím, co vůbec nebylo jisté. Za někým, kdo vůbec nevypadá jako ten očekávaný Mesiáš, ale on se i přes ty rozpaky zvedl a šel. Natanaele takové přivítání překvapilo a ptá se Ježíše:

„Odkud mne znáš? Jak víš, kdo jsem?“ A Ježíš odpoví: „Ale vždyť já tě znám už dávno. Viděl jsem, jak sedáváš pod tím fíkem a s nadějí čekáš, že Bůh splní, co slíbil. Neboj se, nebudeš zklamán.“ Natanaele to přesvědčilo. Snad ho přesvědčilo

to, že ho Ježíš zná, že ví, nad čím tolik přemýšlí. že ví o jeho nadějích. že mu není lhostejný. A tak najednou vyznává: „Ty jsi skutečně Boží Syn, ty jsi ten izraelský král, na kterého čekám!“ Vylíhl se další učedník.

VI. UVIDÍŠ JEŠTĚ NĚCO VÍC!

Ježíš mu říká: „Uvěřil jsi, protože jsem ti řekl, že tě znám? Věř mi, že uvidíš ještě větší věci! Uvidíš víc, než jsi čekal, a víc, než jsi hledal. Uvidíš, jak Bůh sestupuje z nebe a přichází mezi lidi.

Možná to bylo na Natanaela moc, aby to pochopil. Ale časem mu jistě došlo, o čem Ježíš mluví: že právě tento Ježíš je tím, skrze koho přichází Bůh do světa. Dveře nebes jsou dokořán, Bůh mezi lidmi.

9. MODLITBA

Pane děkujeme ti za všechny, kdo nás pozvali k víře. Za všechny, kdo nás přivedli za Ježíšem, aby- chom se mohli přesvědčit, že stojí za to mu naslouchat a následovat jej. Prosíme za všechny, kdo mají předsudky vůči víře, kdo si myslí, že je jen pro slabé a hloupé. Prosíme, dej se jim poznat. Amen